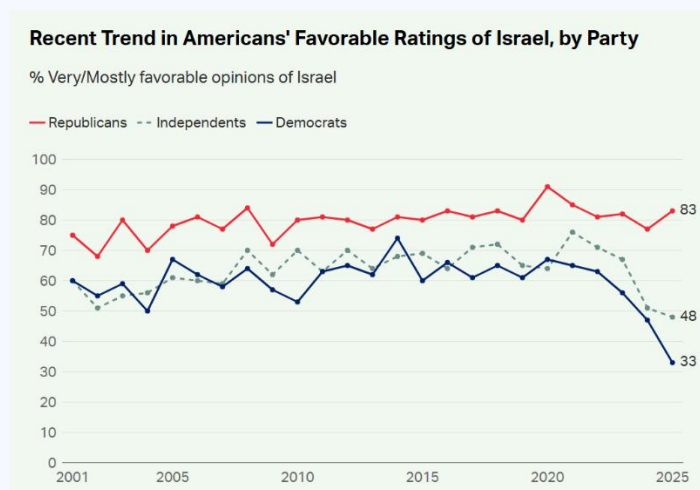

אזור סכנה: התמיכה בישראל בקרב הדמוקרטים קורסת

תיאודור ששון | 23 במארס, 2025 | גיליון 1965

הפילוג המפלגתי בדעת הקהל האמריקנית בנושא ישראל הגיע לרמות חסרות תקדים. לפי סקר בנצ'מרק שפורסם בתחילת החודש, רק שליש מהדמוקרטים לעומת למעלה מ-80% מהרפובליקנים מחזיקים בדעה חיובית על ישראל. הפער הגדל במהירות הוא תוצאה של מספר מגמות ארוכות טווח: הירידה בדתיות בציבור האמריקאי; העלייה בתחרות הבין-מפלגתית סביב רוב הסוגיות שבמחלוקת; והתרחבות הפער הבין-דורי בעמדות כלפי ישראל. מתקפת חמאס באוקטובר 2023 העצימה את הקיטוב המפלגתי, עד כדי סכנה להמשך התמיכה האמריקאית בישראל בטווח הבינוני והארוך. המקרה של אוקראינה, שגם היא הפכה מוקד לתחרות מפלגתית קודם להשעיית הסיוע הצבאי האמריקאי, צריך לשמש תמרור אזהרה לישראל.

בתחילת מארס פורסמו תוצאות [הסקר השנתי בנושאים עולמיים](#) הנערך על ידי גאלופ, חברת מחקרי דעת הקהל המובילה. הסקר עצמו נערך בין ה-3 ל-16 בפברואר, והנתונים ביחס לישראל מדאיגים, בלשון המעטה. רק 54% מהאוכלוסייה הבוגרת בארצות הברית מחזיקים בדעה חיובית מאוד או חיובית ברובה על ישראל – ירידה של 4% ביחס לנתוני השנה שעברה, והרמה הנמוכה ביותר שנרשמה מאז שנת 2000. לשם השוואה, 80% מהבוגרים בארצות הברית מחזיקים בדעה חיובית על קנדה, יפן, בריטניה ודנמרק. 61% מחזיקים בדעה חיובית על מצרים.

מקור: גאלופ

הירידה בדעה החיובית הממוצעת מסווה פער בין-מפלגתי דרמטי עוד יותר: 83% מהרפובליקנים הביעו דעות חיוביות כלפי ישראל, לעומת 48% מהעצמאים ו-33% מהדמוקרטים. הפער בין חמישים האחוזים בין הרפובליקנים לדמוקרטים הוא הגדול ביותר שנרשם אי פעם בסקר גאלופ, ומקורו בעלייה מתונה בדעה החיובית בקרב הרפובליקנים במקביל לירידה חדה של 14% בקרב הדמוקרטים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשאלת האהדה שרוכשת האוכלוסייה הבוגרת בארצות הברית [לישראלים לעומת פלסטינים](#), ממצאי הסקר היו דרמטיים באותה מידה. בקרב משתתפים בוגרים שהזדהו כרפובליקנים, 75% הזדהו יותר עם ישראלים ו-10% יותר עם פלסטינים. בקרב הדמוקרטים הפרופורציות היו הפוכות: 59% הביעו אהדה גדולה יותר לפלסטינים ורק 21% לישראלים.

הפילוג המפלגתי סביב ישראל החל לאחר מתקפת הטרור של אל-קאעידה ב-11 בספטמבר 2001 על מגדלי התאומים והפנטגון, והלך והתרחב במהלך סבבי הלחימה שניהלה ישראל נגד חמאס ברצועת עזה. שלוש מגמות החופפות ומחזקות זו את זו הובילו לירידה בסנטימנט הפרו-ישראלי, שהואצה עוד יותר בעקבות המלחמה הנוכחית ברצועת עזה. בסעיפים הבאים נבחן את החשיבות של כל אחת מהמגמות הללו.

ירידה בדתיות

בארצות הברית, עמדות פרו-ישראליות תמיד היו קשורות במידה מסוימת לרגשות דתיים, בשל השייך התנ"כי של העם היהודי לארץ ישראל ונבואות דתיות על אודות שובו לארץ המובטחת. במהלך העשורים האחרונים התחזקה בקרב הנוצרים האוונגליסטים התמיכה בישראל, והסיכוי שיזדהו עם המפלגה הרפובליקנית עלה אף הוא. אולם שיעור [האמריקאים המזדהים כנוצרים](#) ירד, מ-78% ב-2007 ל-62% ב-2024. במקביל, שיעורם של המגדירים עצמם ככלתי משויכים לאף דת ("חסרי דת") גדל מ-16% ל-29%, ובקרב קבוצה זו אף חלה עלייה באהדה למאבק הפלסטיני. סקר גאלופ מתאר את הדינמיקה הזו כ"[מכה כפולה](#)" לתמיכה בישראל: עלייה בגודלה של הקבוצה שהסיכוי שחבריה ירכשו אהדה לפלסטינים עולה. עם הזמן העמיקה הדינמיקה גם את הפער המפלגתי, שכן אמריקאים [שאינם חשיים השתייכות דתית](#) נוטים הרבה יותר להזדהות כדמוקרטים.

קיטוב אידיאולוגי

לאורך רוב שנות המאה העשרים כללו המפלגות הגדולות סיעות שמרניות וליברליות גם יחד. אולם במהלך שנות ממשל קלינטון, החלו הליברלים להתכנס יותר למפלגה הדמוקרטית והשמרנים למפלגה הרפובליקנית. בימי ממשל אובמה הקיטוב האידיאולוגי אך התגבר, [כאשר הדמוקרטים נעשו יותר ליברלים והרפובליקנים יותר שמרנים](#). התרחבות הפערים הבין-

מפלגתיים ניכרה ברוב הסוגיות שבמחלוקת, דוגמת [הגירה, הפלות, התחממות כדור הארץ](#) ופיקוח על נשק.

הקיטוב האידיאולוגי הוא גם מעצם התהליך הפוליטי לבחירת המועמדים לנשיאות באמצעות פריימריז מאוד מפלגתיים. זרז נוסף היה התחזקות תחושת הבוז של כל מחנה כלפי המחנה היריב. בהקשר זה, בולט במיוחד הבוז של הבוחרים הרפובליקנים כלפי ברק אובמה וג'ו ביידן, והבוז של הבוחרים הדמוקרטים כלפי דונלד טראמפ. התמיכה בישראל הייתה מאז ומתמיד החרג לדינמיקה המפלגתית הזו ואחד מהנושאים הדו-מפלגתיים הבולטים שנתרו, במיוחד בקרב האליטות בכל מפלגה. חלק מהסיבה לכך הוא שיהודים אמריקאים (שהם הפלח הפרו-ישראלי ביותר בציבור האמריקני) הם גם ציבור בוחרים חשוב ומקור מרכזי לתרומות עבור המפלגה הדמוקרטית. אלא שהחסינות של ישראל מפני התחרות הבין-מפלגתית הגיעה ככל הנראה לסיומה.

פער בין-דורי

הסנטימנט הפרו-ישראלי אמנם נשאר יציב בקרב האוכלוסייה הבוגרת, אולם נרשמה בו ירידה בקרב מבוגרים בגיל העמידה והוא צנח בחדות בקרב צעירים. כך למשל, [לפי מרכז המחקר Pew](#), 76% מהאמריקאים בני 65 ומעלה מחזיקים בדעה חיובית על ישראלים, בהשוואה ל-46% בלבד מהאמריקאים שמתחת לגיל 30 (בקבוצת הגיל הצעירה, 60% החזיקו בדעות חיוביות כלפי העם הפלסטיני). השחיקה הגדולה ביותר בתמיכה בישראל נצפתה בקרב צעירים דמוקרטים, שכן באופן כללי צעירים נוטים יותר להשתייך למפלגה הדמוקרטית. שתי המגמות הללו תרמו להרחבת הפער הבין-מפלגתי.

קריסת התמיכה בקרב האמריקאים היותר צעירים וליברלים, קשורה בין השאר לחוויות ההתבגרות של כל דור על רקע התנועות הפוליטיות בארצות הברית. האמריקאים בני הדור הצעיר התבגרו כשברקע סבבי המלחמה החוזרים שניהלה ישראל מול חמאס, ובהקשר של תנועות חברתיות פרוגרסיביות, במיוחד Occupy Wall Street ו-Black Lives Matter, המטפחות סולידריות עם עמים בעלי עבר של כיבוש ודיכוי. הרלוונטיות של תנועות אלו לסכסוך הישראלי-פלסטיני נלמדת באוניברסיטאות האמריקניות, ובעיקר בדיסציפלינות של מדעי הרוח והחברה, תחת כותרת של 'פוסט-קולוניאליזם'. בקרב בני דור המילניום ודור ה-Z בארצות הברית, כל סבב של סכסוך עם חמאס (ובמיוחד בשנים 2014 ו-2021) הגביר את האהדה לפלסטינים. בחירת ממשלת הימין הקיצוני בישראל בשנת 2022 תרמה עוד לניכור של צעירים ליברליים.

מלחמת ישראל וחמאס

המגמות המתכנסות כתוצאה מהירידה בדתיות, הקיטוב האידיאולוגי וחילופי הדורות, הוחרפו והואצו לאחר מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר 2023. בסקר של [מרכז המחקר Pew](#) מספטמבר 2024, 50% מהדמוקרטים לעומת 13% מהרפובליקאים סברו שהפעולות הצבאיות של ישראל נגד חמאס "הרחיקו לכת מדי". סנטימנט זה קיבל ללא ספק חיזוק מאופן סיקור המלחמה בתקשורת ההמונים וברשתות החברתיות, שהציג תמונות דרמטיות של הסבל העזתי והתוקפנות הישראלית. יתרה מכך, לאחר הבחירות לנשיאות ארצות הברית של 2024, בנימין נתניהו ביסס קשרים הדוקים עם דונלד טראמפ, באופן שגרם לבוז שהבוחרים הדמוקרטים רוכשים לטראמפ לדבוק בישראל יותר מתמיד (לפי אותו סקר של Pew, רק 14% מהדמוקרטים לעומת 50% מהרפובליקנים הביעו אמון בנתניהו).

לתרומת המלחמה להתדרדרות מעמדה של ישראל בקרב הדמוקרטים יש תקדים היסטורי. לאחר המערכה שניהלה ישראל מול חמאס ב-2014, חלה ירידה של 14% בדעה החיובית של הדמוקרטים כלפי ישראל, מ-74% לפני המלחמה ל-60% מספר חודשים לאחר מכן. בשנים הבאות, מעמדה של ישראל בקרב הדמוקרטים התאושש רק בחלקו, כאשר הירידה התלולה הנוכחית החלה על רקע המלחמה בעזה ב-2021, ומאז בחירת ממשלת ה"ימין מלא" בישראל.

הערכה

מקרה אוקראינה צריך לשמש תמרור אזהרה חמור. נשיא אוקראינה וולודימיר זלנסקי זכה לקבלת פנים דו-מפלגתית של גיבור בארצות הברית, כאשר נאם במושב משותף של הקונגרס בשנת 2022. מאז, הביאה התחרות הבין-מפלגתית לפער עצום באופן שבו הדמוקרטים והרפובליקנים מתייחסים לאוקראינה. לפי הסקר האחרון של גאלופ בנושאים עולמיים, לדמוקרטים יש 30% יותר סיכוי מהרפובליקנים להחזיק בדעה חיובית לאוקראינה. על פי סקר גאלופ נפרד שנערך בדצמבר, [לרפובליקנים יש 44%](#) יותר סיכוי להעדיף סיום מהיר של המלחמה, גם במחיר של השארת השטחים הכבושים על ידי רוסיה בידה. הפער בעמדות הכשיר את הקרקע להיפוך הפתאומי של מדיניות ארצות הברית כלפי אוקראינה בחודש שעבר, עם העימות הדרמטי בין טראמפ לזלנסקי בחדר הסגלגל בבית הלבן והשעיית הסיוע הצבאי האמריקאי שהגיעה בעקבותיו.

כשמדובר בישראל, הרי שהתמיכה בקרב חברי קונגרס דמוקרטים כבר החלה לדעוך. עד כה, סנאטורים וחברי קונגרס דמוקרטיים נהגו לדבוק בתמיכה בישראל חרף דעת הקהל המתנגדת בקרב המצביעים הדמוקרטיים. בין הסיבות לכך הן גילם המבוגר יותר של הדמוקרטים בקונגרס, וכן הצורך שלהם לשמור על תמיכת יהודי אמריקה במפלגה. המתח בין המדיניות והרטוריקה של הנהגת המפלגה לבין התחושות בקרב ציבור הבוחרים של המפלגה צף במהלך ועידת המפלגה הדמוקרטית באוגוסט האחרון. למרות הניסיון של אקטיביסטים מהשטח

למשוך תשומת לב לסוגיה הפלסטינית, הנהגת המפלגה בראשות קמלה האריס ניהלה את הוועידה באופן שהפגין תמיכה בישראל וחייב את בוחריה היהודים של המפלגה. אולם מפגן התמיכה של אליטות המפלגה נשחק לאחרונה. בנובמבר, שלישי מהסנאטורים הדמוקרטיים הצביעו בעד חוקים שהציע הסנאטור ברני סנדרס לעצירת רוב סוגי מכירת הנשק לישראל. בינואר חסמו הדמוקרטים בסנאט חוק להטלת סנקציות על בית הדין הפלילי הבינלאומי בגין מהלכיו נגד ההנהגה הפוליטית של ישראל.

לא ניתן להפריז בסכנות הגלומות בירידת התמיכה האמריקאית, במיוחד משום שיש בכוחה לשקף מגמות ארוכות טווח ומושרשות עמוק. ישראל תזדקק לתמיכת מעצמת העל העולמית בעתיד הנראה לעין, ובוודאי שבזמן בחירות אמצע הקדנציה ב-2026 והבחירות הבאות לנשיאות בארצות הברית. מדובר בתקופת זמן שבה צפויה המפלגה הדמוקרטית להחזיר לידיה את השליטה בבית הנבחרים, ועשויה גם לזכות שוב בסנאט ובנשיאות. אם המגמות הנוכחיות יימשכו, חברי הקונגרס הצעירים שייבחרו משורות הדמוקרטים יכללו כמעט בוודאות יותר מבקרים קולניים של הברית בין ארצות הברית לישראל, לצד אלה שעבורם הנושא פשוט אינו בסדר העדיפויות. נשיא דמוקרטי עתידי ישלם מחיר פוליטי הרבה יותר גבוה על תמיכה בצרכים הדיפלומטיים והביטחוניים של ישראל. יתרה מכך, ככל שהאמריקאים יתרחקו מלראות בישראל בעלת ברית בעלת ערך, כך תחול הרעה באקלים של חיי יהדות אמריקה.

המלצות

מגמת הירידה בתמיכה לא תתהפך בזכות ביקור נוסף של ראש הממשלה נתניהו בבית הלבן או בקונגרס (מספרי השיא הנמוכים של גאלופ נאספו במהלך ומיד לאחר ביקורו האחרון של נתניהו). כדי לחזק את הסיכוי להמשך הברית האמריקאית-ישראלית, ממשלת ישראל תהיה חייבת לאמץ אסטרטגיה רחבה יותר. אסטרטגיה כזו צריכה להקיף את חמשת המרכיבים הבאים:

1. יוזמה לאומית רחבת היקף לדיפלומטיה הציבורית, שכבר מזמן הייתה צריכה לצאת לדרך. לכאורה הובטח תקציב של [150 מיליון דולר](#) למטרה זו, שהוא פי 20 יותר מתקציב אופייני.

2. לצד הדיפלומטיה הציבורית, ישראל צריכה להקדיש מחשבה לשאלה כיצד לשמר את תמיכת העם האמריקאי באמצעות מהלכי מדיניות. עליה לשכנע את הדמוקרטים שישראל עושה שימוש בדיפלומטיה לצד כוח צבאי, שואפת לפתור את הסכסוך עם הפלסטינים באמצעות משא ומתן, ונותרה מדינה דמוקרטית עם מוסדות חזקים ומערכת משפט עצמאית.

3. על ישראל לחתור להסכמי ביטחון דו-צדדיים עם ארצות הברית, שימנפו את התמיכה הפוליטית של הממשל הרפובליקאי ויחייבו ממשלות עתידיות לברית האמריקאית-ישראלית.

4. על ישראל לפעול להרחבת 'הסכמי אברהם', כך שיכללו את ערב הסעודית ואולי גם את לבנון, עם הסדרי ביטחון אזוריים שיתנו מענה לצרכיה המידיים ויספקו גמישות לעתיד.

5. אוניברסיטאות, ארגוני אמנות ותרבות וקבוצות חברה אזרחית בישראל, צריכים לפעול להגברת שיתופי הפעולה עם עמיתיהם האמריקאים. כמו כל דמוקרטיה, גם ישראל היא הרבה יותר מאשר הממשלה שלה, וחיוזק קשרי החברה האזרחית יהיה קריטי לשיקום מעמדה של ישראל בארצות הברית.

פרסום זה התאפשר בזכות שותפות INSS עם קרן משפחת רודרמן

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט